

Problematika migrácie a integrácie v dokumente *Stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti*

Radoslav Štefančík

Der Autor rezensiert die Verarbeitung vom Thema Migration und Integration der Ausländer in der aktuellen Vision der slowakischen intellektuellen Elite: Strategie der Entwicklung der slowakischen Gesellschaft, die als Dokument Fico-Regierung betrachtet wird.

Keywords: book review, integration policy, Slovak Republic

Vývoj slovenskej migračnej a integračnej politiky v porovnaní so štátmi západnej Európy, ale aj Českej republiky, dlho zaostával. Prvým, skutočne komplexným dokumentom upravujúcim postavenie cudzincov s dlhodobým pobytom na Slovensku, sa stala Koncepcia integrácie cudzincov v SR, prijatá v máji 2009. Dovtedajšie dokumenty migračnej politiky boli vágne, bezobsažné, nestanovovali si konkrétne ciele v procese integrácie. Od nového dokumentu sa preto veľa očakávalo, hoci pol roka po jeho prijatí zatiaľ nie je vidieť výraznejší progres v realizácii integračnej politiky.

Predstavu o dlhodobejšom vývoji spoločnosti a politiky na Slovensku mal priniesť dokument *Stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti*.¹ Text vznikol na objednávku vlády Slovenskej republiky ako vízia pre strednodobé obdobie, resp. do roku 2020. Autormi sú prevažne predstavitelia jednotlivých slovenských univerzitných pracovísk, koordinovaní zástupcami Slovenskej akadémie vied. Napriek vysokej odbornosti autorov je evidentné, že prehnaný počet prispievateľov kvalitný obsah dokumentu negarantuje, skôr naopak. Vnútorne časti kapitol sú usporiadané nesystematicky, bez vzájomnej nadväznosti. Nedostatok dokumentu sa prejavuje v absencii adresných opatrení pre realizáciu cieľov. Načrtnuté sú možné riešenia budúcich problémov, ale bez ich ďalšej konkretizácie. Nakoľko ide o pomerne rozsiahly dokument upravujúci rôzne ekonomické, kultúrne, sociálne a politické oblasti, sústredím sa len na úpravu migračnej politiky.

¹ Šikula, M. a kol. (2010): *Stratégia rozvoja slovenskej spoločnosti*. Bratislava: SAV.

Okolnosti zahraničnej migrácie a jej dopadov na rôzne oblasti sú uvádzané na viacerých miestach, čo len potvrdzuje nesystematický charakter celého dokumentu. Samostatnú súčasť tvoria časti o imigrácii, ale taktiež o migrácii a integrácii cudzincov, hoci v dokumente na seba nenadväzujú. Skôr naopak, niektoré formulácie sa opakujú. Strednodobá vízia vychádza z predpokladu, že prisťahovalectvo je stav trvalý a neobíde ani Slovenskú republiku. Preto je potrebné sa sústrediť predovšetkým na otázky integrácie. Vo vízii je na migráciu nazerané ako na možný spôsob riešenia negatívneho demografického trendu a prípadného nedostatku pracovných síl. Podobne ako pri ostatných sociálnych javoch, ani pri otázkach spojených s migráciou nie sú uvádzané konkrétne spôsoby riešenia sprievodných problémov. Vízia predpokladá vytvorenie novej imigračnej politiky smerom k jej liberalizácii, pričom sa odvoláva na princípy Európskej únie. *„Je pravdepodobné, že prísnu slovenskú imigračnú politiku bude potrebné prehodnotiť v prípade, že by u nás i naďalej neželateľne klesal počet ekonomicky činného obyvateľstva.“* Rovnako upozorňuje, že v prípade vyššieho počtu migrantov môže dochádzať k *„negatívnym vplyvom na demokratický režim, etnické i náboženské zloženie populácie a sociálnopolitickú stabilitu štátu.“* Ani v tomto prípade nie sú uvádzané konkrétne opatrenia, ako negatívnym dopadom migrácie zabrániť. Napriek tomu, že dokument by mal prinášať vízie na obdobie rokov 2010-2020 v rámci migračnej politiky sú vyjadrenia formulované veľmi vágne a nekonkrétne. Otázne preto ostáva, čo je vlastne podstatou takého povrchno spracovaného dokumentu, keď neprináša pohľady na možné problémy, ktoré vyplývajú o. i. aj zo zahraničnej migrácie.

Stratégia pri formulovaní vízie v oblasti migračnej politiky vôbec nereflektuje dopady finančnej krízy na budúce migračné trendy. V texte sú viaceré pasáže prebraté z dokumentu *Koncepcia integrácie cudzincov v SR* bez ambície predstaviť kritický resp. modifikovaný pohľad na súčasný stav. S prisťahovalectvom sa počíta aj naďalej a hoci dokument vyjadruje predpoklad budúcej regulovanej migrácie, okrem dostatočného vzdelania nepomenúva ďalšie požiadavky kladené na želateľné skupiny migrantov.

Napriek tomu, že vízia v jednej vete spája posilnenie boja s nelegálnou migráciou a snahu čeliť militantnému moslimského radikalizmu, nie je jasné, či práve nelegálni migranti sú tou potenciálnou hrozbou terorizmu. Moslimský radikalizmus by podľa vízie mohol preniknúť na Slovensko z Kosova. Moslimskí radikáli sú ako bezpečnostné riziko vnímaní rovnako ako zástancovia revízie Trianonskej dohody, či zástancovia zrušenia tzv. Benešových dekrétov. Poznámky o moslimskom radikalizme pôsobia ako vytrhnuté z kontextu a dokazujú

nesystematický charakter celej strednodobej vízie. Otázne zároveň zostáva, do akej miery sa budú dokumentu pridržiavať budúce vlády a či jednotlivé výstupy nezostanú vyslovené len v rámci akademickej debaty. Otázky migrácie aj napriek pozitívnym pokusom naďalej zostávajú oblasťou verejnej politiky bez systematickej úpravy. Prospešným by mohlo byť zriadenie jedného štátneho orgánu, ktorý by koordinoval vykonávanie úloh vyplývajúcich či už z koncepcie migračnej politiky alebo koncepcie integrácie. Hoci tento zámer už bol v minulosti schválený, doteraz sa nerealizoval a vzhľadom k proklamovanému šetreniu v štátnej správe, je jeho existencia v blízkej budúcnosti aj naďalej otázna.